

Liikunnan TEAviisarin indikaattorit Lempäälässä

Yhteisölautakunta 18.04.2024 § 31
351/12.04.00/2024

Valmistelija yhteisöjohtaja Kati Hämäläinen-Myllymäki

Liikuntalaissa (390/2015) säädetään liikunnan ja huippu-urheilun edistämisestä sekä valtionhallinnon ja kunnan vastuusta ja yhteistyöstä, valtion hallintoelimistä ja valtionrahoituksesta liikunnan toimialalla. Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, noudatetaan Suomea sitovia kansainvälisiä velvoitteita.

Liikuntalain tavoitteena on edistää eri väestöryhmien mahdollisuuksia liikkua ja harrastaa liikuntaa; väestön hyvinvointia ja terveyttä; fyysisen toimintakyvyn ylläpitämistä ja parantamista; lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä; liikunnan kansalaistoimintaa mukaan lukien seuratoiminta; huippu-urheilua; liikunnan ja huippu-urheilun rehellisyyttä ja eettisiä periaatteita; sekä eriarvoisuuden vähentämistä liikunnassa. Tavoitteen toteuttamisessa lähtökohtina ovat tasa-arvo, yhdenvertaisuus, yhteisöllisyys, monikulttuurisuus, terveet elämäntavat sekä ympäristön kunnioittaminen ja kestävä kehitys.

Liikunnalla tarkoitetaan kaikkea omatoimista ja järjestettyä liikunta- ja urheilutoimintaa paitsi huippu-urheilua. Huippu-urheilulla kansallisesti merkittävää sekä kansainväliseen menestykseen tähtäävää tavoitteellista urheilutoimintaa. Terveyttä ja hyvinvointia edistävällä liikunnalla puolestaan tarkoitetaan elämänkulun eri vaiheissa tapahtuvaa kaikkea fyysistä aktiivisuutta, jonka tavoitteena on terveyden ja toimintakyvyn ylläpitäminen ja parantaminen.

Yleisten edellytysten luominen liikunnalle paikallistasolla on kuntien tehtävä. Kunnan tulee luoda edellytyksiä kunnan asukkaiden liikunnalle:

- * järjestämällä liikuntapalveluja sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa eri kohderyhmät huomioon ottaen
- * tukemalla kansalaistoimintaa mukaan lukien seuratoiminta
- * rakentamalla ja ylläpitämällä liikuntapaikkoja.

Edellä mainittujen tehtävien toteuttamisen kunnassa tulee tapahtua eri toimialojen yhteistyönä sekä kehittämällä paikallista, kuntien välistä ja alueellista yhteistyötä sekä huolehtimalla tarvittaessa muista paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin sopivista toimintamuodoista.

Kunnan tulee kuulla asukkaitaan liikuntaa koskevissa keskeisissä päätöksissä osana kuntalain (365/1995) 27 §:ssä säädettyä kunnan velvollisuutta huolehtia asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista. Kunnan tulee arvioida asukkaitensa liikunta-aktiivisuutta osana terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä.

Kunnan hoitaessa edellä mainittuja tehtäviä, kunta ei toimi kilpailutilanteessa markkinoilla, ellei niitä toteuteta liiketoiminnallisin tavoittein ja perustein.

TEAviisari

Ydinkäsitteenä on terveydenedistämisasiivisuus eli TEA. TEAviisarissa esitetään tuloksia organisaatioiden mitattavissa olevista ominaisuuksista ja toiminnasta. Mittaamisessa on keskitytty organisaatioiden kykyyn integroida terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen organisaation perustoimintaan (prosessi-indikaattori) niin, että saavutetaan vaikutuksia kuntalaisten terveydessä ja hyvinvoinnissa (tulosindikaattori). Tiedonkeruulla selvitetään esimerkiksi toimenpiteitä, resursseja ja poikkihallinnollisia toimintakäytäntöjä.

TEAviisari näyttää kunnan terveydenedistämistyön suunnan. Se tarjoaa tukea ja tietoa kunnille ja kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveydenedistämistoiminnan suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) kerää kahden vuoden välein tietoa kunnan eri toimialojen hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyöstä (TEA).

THL kerää terveyttä edistävästä liikunnasta tietoa joka toinen vuosi. Tiedot kerätään keväisin, kahden vuoden välein parillisina vuosina. Liikunnan edistäminen kuuluu olennaisena osana kunnan terveyden edistämistoimintaan. Tietoja kerätään kuntien toiminnasta (oma toiminta ja/tai ostopalvelu) terveyttä edistävän liikunnan kehittämiseksi ja sen edellytysten luomiseksi (Liikuntalaki 390/2015).

TEAviisaria varten kerätyt tiedot pisteytetään toiminnan laadun mukaan. Kuntien terveydenedistämisasiivisuuden tulokset ilmoitetaan työkalussa pistemäärän 0–100 välillä. Jokainen ulottuvuus jakautuu osakokonaisuuksiin. Kokonaisuuksille lasketaan osasummapistemäärät, jotka lopulta skaalataan asteikolle 0–100. Pistemäärät ilmaistaan myös liikennevaloista tutuilla värikoodeilla. Jos tiedot puuttuvat kokonaan, tulosta ei näytetä. Mikäli osaan on vastattu ja osa puuttuu, puuttuvia tietoja käsitellään laskennassa nollina.

Liikunnan prosessi-indikaattorit
Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa.
Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen.
Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikkumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille.
Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat valmisteilla olevien lautakuntapäätösten vaikutusten ennakoarviointiin (EVA).
Kunnassa toimii poikkihallinnollinen työryhmä, jossa käsitellään liikunnan edistämistä.
Tulosindikaattorit
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, osuus 8. ja 9. luokan oppilaista
Ylipaino, osuus 8. ja 9. luokan oppilaista
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17–24-vuotiaat, osuus vastaavanikäisestä väestöstä

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25—64-vuotiaat, osuus vastaavanikäisestä väestöstä
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25—64-vuotiaat, osuus vastaavanikäisestä väestöstä
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä henkilöillä verrattuna 10 000 vastaavan ikäiseen henkilöön.

Vuonna 2022 TEA viisari kyselyyn annettujen vastausten perusteella Lempäälän kunnan terveydenedistämisaktiivisuus on 1,1, joka on Pirkanmaan neljänneksi korkein.

Toimivalta: Lempäälän kunnan hallintosäännön 5 luvun Toimielinten tehtävät ja toimivallan jako, 5 §:n Yhteisölautakunnan tehtävät ja toimivalta, Yhteisölautakunta vastaa taiteen perusopetuksen, liikuntapalveluiden, kirjastopalveluiden, nuorisopalveluiden ja kulttuuripalveluiden järjestämisestä, kohta 3. vastaa liikuntalain mukaisista kunnalle säädetyistä tehtävistä ja vastuista lukuunottamatta liikuntapaikkojen rakentaminen, kohta 6. vastaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimenpiteiden koordinoinnista, mukaan yhteisölautakunta on toimivaltainen päättämään asiasta.

Lisätietoja: Yhteisöjohtaja Kati Hämäläinen-Myllymäki, p. 040 133 7390

Esittelijä

Yhteisöjohtaja

Päätösehdotus

Yhteisölautakunta päättää, että Lempäälän liikuntapalvelut jatkaa liikuntalain mukaisia kunnalle säädettyjen tehtävien ja vastuiden aktiivista kehittämistä, jolla on merkittävä vaikutus TEA viisari tulosten valtion osuuteen.

Päätös

Yhteisölautakunta päätti hyväksyä päätösehdotuksen yksimielisesti.

Yhteisölautakunta merkitsi lisäksi, että TEA-viisari vastauksia annettaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, että vastaukset annetaan realistisesti.

Yhteisölautakunta toivoo, että liikuntapalveluihin tulisi rekrytoida yksi terveysliikunnanohjaaja lisää, jotta hyvinvoinnin- ja terveyden edistämisen tavoitteet saavutetaan Lempäälän kunnassa.

Merkittiin pöytäkirjaan, että Vesa Papinsaari poistui kokouksesta klo 18:21 pykälän käsittelyn aikana.

Merkittiin pöytäkirjaan, että kokouksessa pidettiin tauko klo 18:44-18:51, jonka jälkeen puheenjohtaja totesi kokouksen läsnäolijat kuten läsnäololuettelosta ilmenee sekä kokouksen lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

Merkittiin pöytäkirjaan, että puheenjohtaja Henri Haapajoki poistui kokouksesta pykälän käsittelyn jälkeen klo 18:52. Kokouksen puheenjohtajana jatkoi varapuheenjohtaja Valeria Seraya-Rautaneva alkaen klo 18.53.